

En författares eller konstnärns karakter och lynne, med afseende på dess arbeten; estetisk karakter, art; litterärt eller konstnärligt skaplynne. *Få kunna tillägna sig denne författares, konstnärns a. Tala i Lenbergs a. Måla i Fahlcrantz' a. I denna musik råder en skär, etrisk, svärmande a. — g) Det väsendliga af något, grundväsende, natur: Grekiska språkets a. är helt olika med det latinska språkets. — h) Inre betydelse, mening (i motsats till bokstafs-menning). Bokstafven dödar, men a-n gör lefvande. — För alla bemärkelser, som under 3. o. 4. äro upptagna, brukas nästan alltid *Anda*, sällan *Ande*.*

Anm. *Ande* är den ursprungliga, egentligen rätta formen; men, då bruket redan gifvit häfd åt formen *Anda* och för densamma fastställt en mängd betydelse, som för den ursprungliga blifvit nästan främmande, hafva, för redighet i framställningen och till bättre öfversigt af skillaktigheterna, båda formerna blifvit behandlade hvar för sig.

ANDAG, se *Annandag*.

ANDAKT, c. 3. sing. (Det tyska *Andacht*, som ursprungligen betyder: tankarnes uteslutande riktning på något.) 1) Själfstillånd, då människans tankar äro uteslutande riktade på gudliga ämnen, i bön, betraktelse eller åhörande. *A. är nödvändig i bönen. Höra Guds ord med a. Vara försänt i a. — Syn.* Andäktighet. — 2) Förrättandet af någon yttre religiös handling, till gudaktighetens väckande eller underhållande, och bestående i bön eller postillors och andaktsböckers läsande. *Kyrklig, huslig a. Förrätta sin a. — 3) (skämtv.) Djup uppmärksamhet vid afförandet af någonting. Hon lyssnade med så mycken a. till kaffesustrarnes sladder, att hon släppte koppen i knädet.*

ANDAKTSBOK, f. 3. pl. — böcker. Bok, tjenlig att begagnas vid den husliga andakten.

ANDAKTSFORMULÄR, ---färrmulär, n. 3. o. 5. Formulär för andaktsförrättningar.

ANDAKTSFULL, a. 2. 1) Full af andakt under en andaktsförrättning. *Hon satt så a. under predikan. Höra på med a. uppmärksamhet. — Syn.* Andäktig. — 2) (skämtv.) Ytterst uppmärksam vid afförandet af något verldsligt tal, o. s. v.

ANDAKTSFÖRRÄTTNING, f. 2. Förrättande af någon till den offentliga eller husliga andakten hörande handling.

ANDAKTSLÖS, a. 2. 1) Som är utan andakt vid den allmänna gudstjensten eller någon huslig andaktsöfning. — 2) (skämtv.) Som åhör något utan uppmärksamhet.

ANDAKTSPRAL, n. 5. Skrymtande andäktighet.

ANDAKTSSTUND, f. 3. Stund på dagen, egnad åt andaktsöfningar.

ANDAKTSÖFNING, f. 2. Offentligt eller enskilt förrättande af någon till gudstjenst hörande handling. — *Syn.* Se *Gudsdyrkan*.

ANDANDE, n. 4. (föga brukl.) Handlingen, då man andas.

ANDANOM, gam. abl. plur. Se *Ande*.

ANDANTE, anddånnte, adv. (i musik) Betecknar ett tempo, mellan *adagio* och *allegro*. Betyder egentligen: i gående; således något långsamt. — S. n. 4. Musikstycke med sådant tempo.

ANDANTINO, --ti-, adv. (musik) Betecknar ett tempo, som fordrar något mera liflighet, än *Andante*. — S. n. 4. Musikstycke med sådant tempo.

ANDAS, v. d. 1. 1) (neutralt) Genom näsan eller munnen indraga yttre luft i lungan och utsläppa den der befintliga, till lifsprocessen förbrukade och skämda. *A. lätt, tungt. Hafva svårt för att a. A. på en spegel. — 2) (aktivt) a) Brukas med afseende på beskaffenheten af den luft, man in- eller utandas. A. frisk, god luft. A. vin, hvitlök. — b) (fig.) Vara intagen af (en stark lidelse eller känsla). A. hämd, kärlek, hat, ilska. A. krig. Allt a. glädje. — A. in, ut, se *Inandas*, *Utandas*.*

ANDBAR, a. 2. (nytt ord) Som kan inandas, tjenlig för inandningen.

ANDBÖSSA, f. 1. Bössa, som enkom begagnas för andjagt.

ANDDRAKE, m. 2. pl. — *drakar*. Benämning på hannen bland ånder.

ANDE, m. 2. pl. — *dar*. Omvexlar ofta med formen *Anda*; se d. o. 1) (fysiskt) a) Den luft, som utsläppes genom andedrägten. *Hafva god, elak a.* Här säges lika väl *Anda. — b) Andedrägt*. I denna mening är formen *Anda* brukligare. — För beggedera bemärkelsen brukas blott sing. — 2) a) Okroppsligt, med förnuft, vilja, känsla och högre krafter begäfvadt väsende. *Gud är den högste a-n, ensam fullkomlig. Englarne äro andar. Den Helige a.*, benämning på tredje personen i gudomen. *En god a. De onda andarne. Den onda anden, djefvulen. — b) (i äldre och teosofisk mening) Menniskans innersta väsende, det hos en människa egentligen andliga, hvars närmaste omhölje är själen, genom hvilken hon verkar på och emottager intryck af kroppen, som ytterligare försätter henne i vaxelverkan med den yttre världen. Det grekiska *Pneuma*, till skillnad ifrån *Psyche* (själen). — c) Sjal. *Menniskan antages i allmänhet bestå af en andelig och en kroppslig beståndsdel, eller af Sjal, äfven kallad Ande, och Kropp. — d) (enligt folktron) aa) En afidnen människas själ, som återvänder till denna världen och på något sätt der uppenbarar sig. Gengångare, Spöke. — bb) Öfvernaturligt väsende, som tros vara rådande öfver någon viss del af skapelsen eller på någon viss ort, eller verkande i och för något visst ändamål. *De gamle antogo, att alla orter och många naturföremål hade sin egen rådande a. Sådana äro hos oss: sjövä, skogsrä, bergsrä, m. fl. Hvar människa troddes hafva en god a., som beskyddade henne och ledde henne till det goda, samt en ond ande, som ledde henne till det onda och sökte störta henne i fördersfet; deraf talesätten: hans goda a. beskyddade honom; hans onda a. intalade honom detta fördersfuga råd, o. s. v. — För alla bemärkelserna under 2. har ordet pluralis. — Jfr. *Anda*.***

ANDEBESVÄRJARE, m. 5. En, som genom vissa trollformler förmenas kunna framkalla andar och de afidnes yålnader.

ANDEBESVÄRJELSE, f. 3. och

ANDEBESVÄRJNING, f. 2. Framkallande af andar och de dödes yålnader.

ANDEDRAG, n. 5. Luftens insupande i lungan för hvar gång särskilt. *Andedrägten består af oupphörligt förnyade a. — Syn.* Andetag.

ANDEDRÄGT, c. 3. 1) Den lifsförrättning, hvarigenom yttre luften insupes i lungan och den der befintliga, förbrukade, skämda luften utsläppes. *Kort, tung, lätt a. A-ens verktyg. — 2) Andedrag. Andä till sista a-en, till lifvets slut. — 3) Den luft, som utandas ur lungan. *Hafva elak, stinkande a. — Syn.* Ande. — Ss. *A-sorgan*.*